

En human asylpolitik – för vem?

En retorikanalys av problemframställning och
ansvarsfördelning i två interpellationsdebatter om Sveriges
agerande gällande flyktingar från Syrien

Stina Lindström

Avdelningen för mänskliga rättigheter

Historiska institutionen

Kurskod: MRSG31

Termin: VT 2015

Handledare: Christopher Collstedt, Lina Sturfelt

Omfång: 11 968 ord

Abstract

Denna uppsats belyser de problembilder som konstrueras i offentliga debatter om Sveriges agerande gällande flyktingar från Syrien, samt vilken effekt detta har på identifierandet av ansvarsinnehav. I fokus för analysen står två interpellationsdebatter, där Sveriges regering kritiserar från olika håll för sin flyktingpolitik. Retoriken i dessa debatter analyseras utifrån två teorier gällande problemframställning och ansvarsfördelning, med syfte att undersöka hur situationen med flyktingar från Syrien formuleras som ett problem. Vilka åtgärder föreslås i interpellationerna, och vilka aktörer identifierar debattörerna som primära ansvarsinnehavare?

Undersökningen visar att problemframställning spelar en central roll gällande hur debattörerna sedan väljer att fördela ansvar i denna situation. Då debattörerna inte framställer samma problembild identifierar de inte heller samma offer i situationen. Detta innebär att de är oense inte bara gällande vem som ska ta ansvar, utan även vem detta ansvar ska omfatta. Vem är det som ska skyddas i denna situation? Debattörerna argumenterar således utifrån vitt skilda problembilder, vilket bidrar till oenigheten gällande ansvarsfördelning och de åtgärder som föreslås.

Utifrån ovanstående resultat dras slutsatsen att konsensus gällande vem och vad som bör inkluderas i respektive exkluderas ur problembilder är nödvändig för ett samstämmigt utpekande av avgörande ansvar, samt att en diskussion kring detta bör föregå debatter som dessa.

Nyckelord: flyktingpolitik, ansvarsfördelning, problemframställning, asylpolitik, Syrien.

Innehållsförteckning

1	Inledning	4
1.1	Problemformulering.....	4
1.2	Syfte och frågeställningar.....	5
1.3	Primärmaterial och avgränsningar.....	6
2	Teori och metod	8
2.1	Teori.....	8
2.2	Metod.....	10
2.2.1	Uppsatsens metod/disposition.....	12
3	Litteraturöversikt och tidigare forskning	13
3.1	Etik och ansvarsteorier gällande asyl och migration.....	13
3.2	Bacchi i förhållande till Foucault.....	17
4	Undersökning	20
4.1	Retorisk situation.....	20
4.2	Analys av debatterna.....	21
4.2.1	Bakgrund.....	21
4.2.2	Ekeroth (SD).....	22
4.2.2	Billström (M).....	27
4.2.3	Kakabaveh (V).....	32
4.2.4	Billström (M).....	36
5	Diskussion	40
6	Referenser	43

1 Inledning

Den 15 mars i år var det fyra år sedan inbördeskriget i Syrien inleddes. Rebellgrupper har sedan dess stridit mot regimen under president Assad, och båda sidor har gjort sig skyldiga till användande av kemiska vapen och massakrer på civila.¹ FN:s säkerhetsråd står låsta från att ingripa i konflikten då både Kina och Ryssland har lagt in sina veton mot sådana resolutioner. Över 13 miljoner syrier har sedan striderna inleddes tvingats överge sina hem och är nu på flykt, inom och utom Syrien, och tusentals har mist sina liv på Medelhavet i försök att ta sig till Europa.²

I Sverige har antalet asylsökande från Syrien ökat dramatiskt – från att under 2000-talet varierat mellan 400 och 700 personer per år stiga till över 16 000 år 2013 och därefter nära 30 600 år 2014.³ Sverige är ett av de knappt 30 länder i världen som varje år tar emot kvotflyktingar, det vill säga flyktingar som vid ankomst till Sverige redan har fått permanent uppehållstillstånd. Detta antal bestäms varje år av regeringen och har sedan 2011 varit 1900 kvotflyktingar per år, av vilka 700 år 2015 är öronmärkta till flyktingar från Syrien. Därmed utgör Sveriges kvot den största inom EU.⁴

Åsikterna kring hur mycket ansvar Sverige bör ta gällande det höga antal människor som tvingats fly från Syrien sedan inbördeskriget inleddes går isär, något som ofta framkommer i offentliga debatter om denna fråga. Det är denna problematik som här ämnas undersökas och analyseras.

1.1 Problemformulering

2013 gav FN:s flyktingorgan UNHCR Migrationsverket i uppgift att vidarebosätta 130 000 syrier fram till år 2016. Man räknade i februari 2015 med att Sverige skulle kunna

1 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Fördjupning Syrien. Säkerhetspolitik.se. 2011. (Hämtad 2015-06-12)

2 Forsberg, Ulrika. Sverige för UNHCR. 17 fakta om kriget i Syrien som du borde känna till. Sverigeforunhcr.se. 2015. (Hämtad 2015-06-12)

3 Statistiska centralbyrån (SCB). Antalet asylsökande ökar för tredje året i rad. Seb.se. 2015. (Hämtad 2015-06-14)

4 Migrationsverket. Syrien prioriteras i den svenska flyktingkvoten. Migrationsverket.se. 2015. (Hämtad 2015-06-14)

vidarebosätta 3 000 av dessa. ”De utgör då knappt en procent av de som UNHCR anser behöver vidarebosättas. Det kan låta lite, men är ett stort åtagande för Sverige under den rådande situationer med många syrier som kommer som asylsökande”⁵, uttalade sig då Oskar Ekblad, chef för den svenska kvotverksamheten på Migrationsverket.

3 000 vidarebosättningar på tre år. 700 öronmärkta kvoter till syriska flyktingar år 2015. Är detta för lite, eller ett stort åtagande av Sverige? Det faktum att Sverige tar emot förhållandevis många syriska flyktingar jämfört med andra EU-länder är något som är mycket omtalat, både i positiva och negativa termer. Sverige beskrivs av vissa som ett föredöme, andra menar att vi kan och bör göra mer. Samtidigt hävdar kritiska röster att det är ohållbart att Sverige ska ta så pass mycket ansvar jämfört med andra länder. Denna debatt kommer att analyseras med målet att undersöka vad som ligger bakom dessa vitt skilda syner på situationen.

För detta syfte har två interpellationsdebatter valts ut, där Sveriges flyktingpolitik gällande Syrien diskuteras och kritiseras från olika håll. I politiska debatter pratas ofta om ansvarsaspekten, vilken kommer att ägnas stort fokus i kommande analys. En tes i denna uppsats är att problemframställning har en stor inverkan på hur ansvar sedan formuleras och distribueras. Den analys som eftersträvas är följaktligen utifrån vilken problemformulering dessa partier debatterar för sin åsikt om hur mycket ansvar Sverige bör ta i denna situation.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna undersökning blir att belysa hur problembilder konstrueras i politiska debatter samt undersöka vilken effekt detta har på identifierandet av ansvarsinnehav. Detta spelar en stor roll i vilka åtgärder som sedan föreslås i politiska förslag, och har därmed enorma konsekvenser för människors liv. Därför anses det vara av stor vikt att genomföra en analys av detta slag på offentliga debatter – särskilt i en situation som denna, där miljontals liv berörs.

Med utgångspunkt i ovanstående problemformulering kommer en retorikanalys att utföras, och följande frågeställningar kommer att användas för att uppnå mitt syfte:

⁵ Ibid.

1. *Hur formuleras problemet och därmed de åtgärder som bör vidtas?*
2. *På vilket sätt används retoriken för detta ändamål?*
3. *Vilka aktörer identifierar debattörerna som de primära ansvarsinnehavarna?*
4. *Hur konstrueras situationen med flyktingar från Syrien som ett problem i debatterna?*

1.3 Primärmaterial och avgränsningar

Två interpellationsdebatter från 2013 kommer att användas, där denna fråga diskuteras. Mer aktuella interpellationsdebatter gällande Syrien fanns att tillgå, men då dessa två debatter berörde just den problematik som uppsatsen ämnar undersöka ansågs dessa mest passande.

De mest aktiva partierna i debatterna är Sverigedemokraterna, Moderaterna och Vänsterpartiet, men även Socialdemokraterna och Folkpartiet medverkar. Då de två senare partierna endast medverkar med relativt korta anföranden, har valet gjorts att exkludera dessa. Analysen kommer således att begränsas till de anföranden som hålls av Kent Ekeröth (SD), Tobias Billström (M) och Amineh Kakabaveh (V).

Urvalet av primärmaterial har gjorts då den dåvarande regeringen här får kritik från olika håll för sin flykting- och biståndspolitik gällande Syrien – dels från Sverigedemokraterna, som anser att regeringen för en okontrollerad och oreglerad flyktingpolitik och dels från Vänsterpartiet, som uppmanar Sverige att ta emot fler kvotflyktingar. Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet representerar två vitt skilda politiska ståndpunkter, och ansågs därför på ett bra sätt representera de olika åsikter som går att finna i samhället i denna fråga. Detta bedömdes intressant för den analys som ska göras. Omfattningen av primärmaterial är omkring 7 800 ord.

Följande interpellationsdebatter används som primärmaterial:

1. ”Automatiska permanenta uppehållstillstånd för syrier”⁶ (2013-09-24)
Interpellation av Kent Ekeröth (SD) till statsrådet Tobias Billström (M)
Lämnades in 2013-09-24, debatterades 2013-10-22.

⁶ Sveriges Riksdag. Interpellationsdebatt. Automatiska permanenta uppehållstillstånd för syrier. Riksdagen.se. 2013. (Hämtad 2015-03-30)

2. ”Situationen för flyktingar från Syrien”⁷ (2013-10-24)

Interpellation av Aminéh Kakabaveh (V) till utrikesminister Carl Bildt (M)

Lämnades in 2013-10-24, debatterades 2013-11-08.

Den sista interpellationen har lämnats över till Billström istället för Bildt för besvarande.

⁷ Sveriges Riksdag. Interpellationsdebatt. Situationen för flyktingar från Syrien. Riksdagen.se. 2013. (Hämtad 2015-03-30)

2 Teori och metod

2.1 Teori

Två teoretiska perspektiv kommer att användas. Den första teorin är hämtad ur Carol Bacchis bok ”Analysing Policy: What’s the Problem Represented to Be?”⁸. Bacchi ifrågasätter antagandet att politiker reagerar på ”färdiga” problem i samhället, och menar på att dessa problembilder istället skapas av hur politikerna pratar om dem och vilka åtgärder som föreslås; ”Policies *give shape* to ‘problems’; they do not *address* them.”⁹ Med problem menar Bacchi ”the kind of change implied in a particular policy proposal”¹⁰. Hon riktar således in sig på hur just politiska förslag skapar problembilder genom att yrka på särskilda handlingar och förändringar, samt vilka antaganden och världsbilder som ligger bakom. Hon använder termen ”problem representation”, vilket här har översatts till ”problembild” eller ”problemframställning”.

Bacchis bok är snarare en metodbok och skulle kunna användas som sådan, men då en annan metod önskades användas har denna fungerat som ett av de teoretiska perspektiven för uppsatsen istället. Bacchi presenterar sex frågor som metod för analys av politiska förslag. Av dessa har tre valts ut som relevanta för kommande undersökning:

- 1. Hur framställs problemet? Vad vill förslaget förändra?*
- 2. Vilka antaganden eller förutfattade meningar ligger till grund för denna problembild?*
- 3. Vad lämnas oproblematiskt? Vad tystas ned?¹¹*

Frågorna kommer inte att ställas i tur och ordning, men däremot användas som teoretisk riktlinje. Följaktligen används Bacchis teori för att undersöka vilka problembilder som framkommer i dessa debatter av sättet respektive politiker pratar om situationen och vilka lösningarna som föreslås. Jag kommer att titta på vilka

⁸ Bacchi, Carol, *Analysing Policy: What’s the Problem Represented to Be?*, Pearson, Frenchs Forest, N.S.W., 2009.

⁹ Ibid, introduction.

¹⁰ Ibid.

¹¹ Ibid, fritt översatt.

förutfattade meningar eller antaganden som ligger till grund för dessa framställningar samt vad som lämnas oproblematiserat i dem. På så sätt kommer problembilderna i ovanstående material att kritiskt granskas och ifrågasättas både utifrån vad de inkluderar och exkluderar.

Bacchi påpekar att det vid analys av politiska förslag inte handlar om att peka på politikernas åsikter eller fördomar, utan snarare att identifiera de antaganden och/eller förutfattade meningar som går att finna i de problembilder som framställs.¹² Analysen av primärmaterialet kommer således inte att innefatta de respektive partiernas tidigare ställningstaganden och åsikter, utan endast de som framkommer i dessa debatter.

Dessutom eftersträvas en ansvarsteoretisk analys av primärmaterialet, då målet är att identifiera vilka olika former av ansvar debattörerna fokuserar på utifrån de ovan nämnda problembilderna. Ett tydligt samband mellan problemframställning och ansvarsfördelning tycks finnas, och för detta syfte har den teori som presenteras i David Millers artikel ”Distributing Responsibilities”¹³ valts ut.

Miller undersöker i denna artikel olika principer för ansvarsdistribution. Han menar på att det är av stor vikt att fastställa en sådan princip för att kunna avgöra vem som har ”remedial responsibility”¹⁴, det vill säga ett särskilt ansvar att ställa en situation till rätta eller hjälpa den som lider. Detta kommer här att benämnas som ”avgörande ansvar”. Om något sådant inte identifieras är risken enligt Miller att ingenting blir gjort, trots att de flesta är överens om att en situation är moraliskt oacceptabel.

Millers tes är således att vi måste hitta en princip för att fördela detta ansvar som de flesta kan gå med på. För detta ändamål presenteras fyra olika principer för ansvarsfördelning:

1. *Kausalitetsprincipen*¹⁵: De/den som orsakade situationen bär ansvar för den, oavsett intention.

2. *Moralprincipen*¹⁶: Värderar agentens handling. Kunde hen förutse effekten? Var hen oförsiktig? Fanns det en intention? Kan personen av andra skäl anses vara moraliskt skyldig?

3. *Kapacitetsprincipen*¹⁷: Vem har störst möjlighet att ställa situationen till rätta?

12 Ibid, s. 5.

13 Miller, David. Distributing Responsibilities. The Journal of Political Philosophy, vol. 9, no. 4, 2001.

14 Ibid, s. 454.

15 Ibid, s. 455.

16 Ibid, s. 456.

4. *Gemenskapsprincipen*¹⁸: De/den som har särskilda band till offret har ett särskilt ansvar.

De två första principerna tittar bakåt vid ansvarsfördelning, vilket enligt Miller kan vara problematiskt: "The question it asks is always 'Who is responsible for bringing this bad situation about?' and never, for instance, 'Who is best placed to put it right?'". Det är för detta syfte som Miller presenterar kapacitets- och gemenskapsprinciperna, som istället ser framåt vid identifierande av ansvarsinnehavare.

Då Miller menar på att ingen av dessa principer kommer att gälla i alla situationer, presenterar han sin "connection theory"¹⁹, vilken går ut på att fördela avgörande ansvar enligt den princip som är starkast i just den situationen: "if A is weakly linked to P by virtue of moral responsibility, whereas B is strongly linked to P by virtue of capacity (...), the theory instructs us to hold B remedially responsible"²⁰. Genom denna teori finns det alltid någon som kan tilldelas avgörande ansvar.

Miller pekar även på vikten av att skilja på omedelbart och långsiktigt ansvar. Vid en akut situation bör omedelbart ansvar fördelas enligt kapacitets- och eventuellt gemenskapsprincipen. Vem kan hjälpa snabbt och effektivt, här och nu? Tittar man däremot på vem som bär det långsiktiga ansvaret för situationen, kan det se annorlunda ut. Här bör moral- och kausalitetsprincipen appliceras. Det avgörande här är hur pass omedelbar faran är – vid en akut situation ligger avgörande ansvar på den som snabbt kan hjälpa, medan det i en mindre akut situation är lämpligt att blicka bakåt vid fördelandet av detta.

Tillsammans med Bacchi anses Millers ansvarsprinciper kunna utgöra ett intressant teoretiskt ramverk för kommande undersökning.

2.2 Metod

Som metod kommer retorikanalys att användas. Detta för att retoriken spelar en stor och intressant roll i hur situationen framställs av de olika politikerna. Syftet med en retorikanalys är att försöka "förstå och förklara vilken funktion och verkan

17 Ibid, s. 460.

18 Ibid, s. 462.

19 Ibid, s. 469.

20 Ibid, s. 471.

kommunikativa handlingar har”²¹, vilket kopplat till de valda teoretiska perspektiven kommer att hjälpa mig att uppnå syftet med undersökningen. Även argumentationsanalys skulle kunna användas, men då en retorikanalys resulterar i en bredare undersökning av fler aspekter så ansågs denna mer passande.

Bo Renberg lägger i sin bok ”Retorikanalys: En introduktion”²² fram en metodisk och bred modell för retorikanalys. Han presenterar sex steg: kontext, genre, argumentationsmedel, argumentation, stil och presentation. Av dessa har en omarbetning och ett urval gjorts för att passa syftet, och följande steg kommer att användas i denna analys:

1. Retorisk situation.

Här kommer de yttre villkor som präglar debatterna att diskuteras. Hur påverkar dessa kommunikationssituationen? Vem är publiken? I politiska debatter skiljer sig den avsedda publiken ofta från den faktiska. Vem talar debattörerna till? Vilken roll/persona träder debattören in i?²³

2. Argumentation.

En viktig del av att analysera retorik är att utföra en argumentationsanalys. En argumentation är uppbyggd kring en eller flera *teser*, det vill säga den åsikt som debattören vill att publiken ska göra till sin. Teser kan ibland vara uppbyggda av en allmän *övertes* och en eller flera mer konkretiserande *underteser*.

Argumenten för tesen (*probatio*) delas upp i *huvudargument* och *stödargument*, sådana som stöder huvudargumentet. Argument som bemöter eventuella invändningar mot tesen kallas för *refutatio*. Ett argument bedöms efter sin *styrka*, vilket är ett resultat av att undersöka dess *hållbarhet* och *relevans*.²⁴ Att ett argument är hållbart innebär att det är sant eller åtminstone sannolikt – att det ”överensstämmer med vår uppfattning om verkligheten eller bevisföringen ger belägg för detta”²⁵. För att bedömas som starkt måste argumentet även vara relevant, det vill säga ha betydelse för tesen.

21 Renberg, Bo, Retorikanalys: En introduktion, 1 ed., Studentlitteratur, Lund, 2007, s. 14.

22 Ibid.

23 Ibid, s. 20ff.

24 Ibid, s. 30f.

25 Ibid, s. 32.

Argument delas även in i logos-, ethos- och pathos-argument. *Logosargument* är sådana som riktar sig till vårt förnuft och logiska tänkande, och kan framföras genom *deduktion* eller *induktion*. Deduktiva argument består ofta av två *premiss*er (förutsättningar för tesen) och en *slutsats* (tes). Ibland är någon av premisserna utelämnad eller underförstådd. Med induktiv argumentation menas att generella slutsatser dras ur specifika händelser. En typ av induktion är *analogier*, då man hämtar stöd för ett resonemang genom att jämföra med en liknande händelse inom ett annat område.²⁶

Ethosargument är sådana som syftar till att stärka talarens trovärdighet snarare än att ge rationella skäl. Här förekommer ofta hänvisningar till talarens yrke, erfarenhet, allmänna status eller till andra auktoriteter/expertter inom området. Mottagaren övertygas här genom tillförlitande till andras tänkande.²⁷ Att använda sitt ethos innebär också att få publiken positivt inställd till själva argumentationen, genom att bekräfta dem och därmed få dem att känna förtroende för talaren. *Smicker* och *vi-och-dem-attityder* används ofta för detta syfte, för att ge publiken en känsla av att de och talaren tillhör ”samma lag”.²⁸

Pathosargument väddar direkt till publikens hjärtan, istället för till förnuftet. Syftet är att väcka känslor och övertyga med hjälp av dessa. För att förstärka pathos används ofta *konkretion*, vilket innebär att en detaljerad beskrivning av en situation ges för att ge publiken en närvarokänsla.²⁹

2.2.1 Uppsatsens metod/disposition

En samlad analys av den retoriska situationen för de båda debatterna kommer att göras, för att sedan följas upp av separata analyser av debattörernas anföranden. Dessa analyser kommer att utgå från de tre argumentationsmedlen ethos, logos och pathos, och väva in de två teoretiska perspektiven. Därefter följer en avslutande diskussion gällande de båda debatterna.

²⁶ Ibid, s. 33ff.

²⁷ Ibid, s. 35.

²⁸ Ibid, s. 27f.

²⁹ Ibid, s. 36ff.

3 Litteraturöversikt och tidigare forskning

I följande avsnitt redogörs för tidigare forskning inom de områden som uppsatsen ämnar beröra och bygga vidare på. Utifrån uppsatsens primärmaterial samt ovan nämna teorier presenteras här en översikt av relevant tidigare forskning inom dessa ämnesområden.

3.1 Etik och ansvarsteorier gällande asyl och migration

I boken ”Asylum Seekers and Refugees in the Contemporary World”³⁰ diskuterar David J. Whittaker definitionen av begreppen ”flykting” och ”asylsökande” och den innebörd de har kommit att få. Han menar på att det senare är särskilt svårdefinierat och vagt, och pekar även på hur dessa människor tenderar att ses på av rika, icke-krigsdrabbade länder:

Over against this difficulty in careful definition is the fearful scenario of millions on the move, in turmoil and danger, deprived of a normal life because of conflict and persecution and pressing inexorably upon the settled communities of the civilised world.³¹

Denna nästan hotfulla beskrivning av de miljontals asylsökande på flykt finner jag intressant. Det går att koppla till Bacchis teori om problemframställning; här skapas en bild av flyktingarna som ett hot mot och motsats till den ”civiliserade världen”. Trots att detta citat utgör en kritik mot denna framställning, befäster Whittaker till viss del

30 Whittaker, David J., *Asylum Seekers and Refugees in the Contemporary World*, Routledge, London, 2006.

31 Ibid, s. 1.

bilden av asylsökande som ett problem när han senare talar om vikten av att ”control migration flows”³² och att detta flöde måste sakta av.

Författaren analyserar de principer som ligger bakom de vanligaste sätten att hantera migration och skydd av asylsökande, med särskilt fokus på EU.³³ Fyra fallstudier presenteras för att visa på svårigheterna för regeringar att hantera asylsökande på ett etiskt sätt. Författaren ställer sig frågan om exempelvis EU inte borde jobba med förebyggande: ”Is it possible that offering, as it were, life rafts to asylum seekers (...) goes some way to meeting ethical principles without being able to put a stop to wholesale violation of human rights?”³⁴. Av denna anledning påpekar Whittaker att fokus måste ligga på att förstå varför människor flyr, och försöka förhindra detta.³⁵

Michael Blake eftersträvar i sitt kapitel om immigration i antologin ”A Companion to Applied Ethics”³⁶ att undersöka och kritiskt granska debatten mellan de som anser att öppna gränser är det enda rättvisa i ett liberalt samhälle, och de som förespråkar en begränsning av invandringen i samma anda. Det han ämnar undersöka är ”whether or not a liberal society may, consistently with its liberalism, restrict immigration at all”³⁷.

Han menar att en viktig del av liberalismen är tanken om politisk egalitarism, det vill säga att alla människor bör behandlas lika av politiska institutioner. Detta baserat på tanken om att alla människor har samma moraliska värde. Liberalismen likställer därmed moralisk jämlikhet med politisk jämlikhet, något Blake menar blir ett problem gällande immigration, då migranten ännu inte är medborgare i det nya landet och därmed inte lyder under samma politiska institutioner.

The liberal equation of moral equality and political equality may not work under such circumstances. The would-be immigrant and the citizen have distinct relationships to the political society in question. (...) We cannot here ask: what would *we* agree to, around here, as principles of political justice which respect

32 Ibid, s. 27.

33 Ibid, s. 17.

34 Ibid, s. 131.

35 Ibid, s. 26.

36 Blake, Michael. Immigration. I A Companion to Applied Ethics, Frey, R. G. & Wellman, Christopher Heath (red.), Blackwell Pub., Malden, MA, 2003.

37 Ibid, s. 225.

our moral equality? And we cannot ask this because the present question is: who shall be admitted to this political *we* in the first place?³⁸

Här gör Blake en viktig poäng gällande migrationsdebatten; vem räknas in i det ”vi” man talar om? Detta är ett återkommande tema i denna uppsats, både i Bacchis teori angående vad och vem som inkluderas i respektive exkluderas ur olika problemframställningar, och i retorikanalysens undersökning av ”vi och dem”-attityder.

Blake pratar om vikten av att bevara och skydda den kulturella gemenskapen i ett land. Han menar på att detta är en viktig uppgift för regeringen, och att ”the decisions about immigration are to be made with reference to the impact of such immigration upon the lives and projects of those already within the cultural group”³⁹. Här blir det tydligt vilket ”vi” som Blake identifierar - ett nationellt sådant. Han går på så sätt emot tanken om öppna gränser och menar att det är försvarbart att ge medborgare i ett land vissa garantier och rättigheter baserat på sitt medborgarskap.

Blake slår ner argumentet att medborgarskap är en kategori lika slumpmässig som kön eller etnicitet och att en person därför inte bör behandlas annorlunda på grund av detta, genom att peka på de skyldigheter mot politiska institutioner medborgarskapet innebär. Slutsatsen här blir att det inte finns några motsättningar medan moralisk jämlikhet och ojämlik politisk behandling.

En annan, mer kritisk syn på migrationspolitiken ger Martin Geiger och Antoine Pécoud i antologin ”Disciplining the Transnational Mobility of People”⁴⁰. Här framförs åsikten att nutida migrationspolitik har som mål att styra och kontrollera människors rörlighet.⁴¹ Geiger kritiserar detta och liknar det vid Foucaults term ”governmentality”, vilket definieras som ”en praktik syftande till att forma, leda eller påverka hur människor betar sig”⁴². Dessutom framför Pécoud här en diskursanalytisk teori liknande både Foucault och Bacchi:

38 Ibid, s. 226.

39 Ibid, s. 231.

40 Geiger, Martin & Pécoud, Antoine (red.), *Disciplining the Transnational Mobility of People*, Palgrave Macmillan, New York, NY, 2013.

41 Ibid, s. 1.

42 Nilsson, Roddy, *Foucault: En introduktion, Égalité*, Malmö, 2008, s. 129.

By assembling words and categories in a specific manner, discourses thus shape and order reality. (...) They convey world views that shape the construction of both "problems" and "solutions", thus providing the cognitive framework that structures and legitimates political strategies.⁴³

Han menar på att denna ovan nämnda kontroll över människors beteende uppnås via dessa diskursiva formationer. Likt Bacchi anses de problem och därmed lösningar som framställs i politiska förslag vara av stor vikt i denna process.

Juan Carlos Velascos kapitel i antologin "Spheres of Global Justice"⁴⁴ berör konflikten mellan de universella mänskliga rättigheterna och länders nationella suveränitet. Han lutar sig på Rawls när han förespråkar större flexibilitet gällande tillgång till medborgarskap och överskridande av nationella gränser som en del i att respektera mänskliga rättigheter och uppnå global rättvisa.⁴⁵

Although it is not at all certain that national governments are becoming sufficiently aware of it, globalization and human rights are making possible a new framework of demands (...) If globalization presents itself above all as a mechanism of overcoming cultural barriers, now is the time to also understand it as a mechanism allowing us to overcome political boundaries. Seen in this light, globalization is a discourse that also has to find its specific expression in the sphere of migration politics.⁴⁶

Här står Velasco i klar motsats till David Miller, som i sin bok "National Responsibility and Global Justice"⁴⁷ presenterar en icke-kosmopolitisk teori om global rättvisa. Som titeln föreslår analyserar Miller här hur mycket ansvar nationer egentligen bör ta i förhållande till detta. Var går gränsen mellan nationella intressen och global rättvisa? Hur mycket måste stater "limit their pursuit of domestic objectives in order to discharge their global obligations"⁴⁸?

43 Geiger & Pécaud, 2013, s. 8.

44 Merle, Jean-Christophe (red.), Spheres of Global Justice: Volume 1 Global Challenges to Liberal Democracy, Political Participation, Minorities and Migrations, Springer Netherlands, Dordrecht, 2013.

45 Ibid, s. 293.

46 Ibid, s. 304.

47 Miller, David, National Responsibility and Global Justice, Oxford University Press, Oxford, 2007.

48 Ibid, s. 1.

Miller går likt Blake emot den kosmopolitiska tanken att nationalitet bara är en godtycklig kategori som tillfaller en människa och därför inte borde påverka ens chanser i livet. Global rättvisa handlar enligt Miller om att alla ska ha en miniminivå av fundamentala mänskliga rättigheter, men att detta inte innebär att alla måste ligga på samma nivå: ”global justice cannot mean global egalitarianism”⁴⁹. Han har således en nationalistisk utgångspunkt när han framhåller att det endast är i de fall då dessa fundamentala rättigheter kränks, som avgörande ansvar kan falla på andra länder.⁵⁰

Miller ställer sig kritisk till huruvida de fundamentala mänskliga rättigheterna inkluderar en rätt att korsa nationella gränser och bosätta sig var man vill.⁵¹ Han menar att denna rätt i så fall inte är förbehållslös, och att självbestämmande stater som vill begränsa invandringen till sitt land ska få göra detta.⁵² Detta baserat på tanken om att nationalitet är något som kommer med både privilegier och ansvar; rättvisa innebär således att alla människor får ta del av både för- och nackdelarna som just deras nationalitet medför.⁵³

Tillsammans representerar dessa verk några av de olika syner på migrationspolitik som går att återfinna i dagens politiska partier – vissa, som Blake och Miller, mer nationalistiska och högerorienterade, medan exempelvis Velasco lutar sig på Rawls och för ett mer universalistiskt resonemang som ofta återfinns på vänsterkanten i politiken.

3.2 Bacchi i förhållande till Foucault

Bacchi lutar sig mycket på Michael Foucault i sin metod för analys av politiska förslag. De frågor hon använder sig av i sin analys är många baserade på Foucault teorier gällande problematisering och skapandet och reproducerandet av diskurser. Nedan diskuteras Bacchis tre frågor i förhållande till dessa teorier.

1. Hur framställs problemet? Vad vill förslaget förändra?

49 Ibid, s. 265.

50 Ibid, s. 1.

51 Ibid, s. 201.

52 Ibid, s. 266.

53 Ibid, s. 263.

Foucault använde sig mycket av begreppet ”problemativering”, vilket han såg som en del av det han kallade ”tänkandets historia”. Tänkandets historia definieras som en kritisk analys där målet är att undersöka hur olika problemlösningar har konstruerats, och se hur dessa olika lösningar är resultatet av särskilda former av problematiseringar; att ”återupptäcka de generella former av problematiseringar som gjorde dessa lösningar möjliga”⁵⁴.

Bacchi menar att vi till stor del styrs av problembilder, då regeringar ofta är aktiva aktörer i att skapa dem. Det är enligt henne därför det är så viktigt att undersöka, analysera, problematisera och ifrågasätta dem.⁵⁵ Även dess härstammar som Foucault, som såg dessa problematiseringar som en central del i det ovan nämnda ”governmentality” – alltså regeringars sätt att styra människor.⁵⁶

Som en del i tänkandets historia ställer sig Foucault således frågan ”Hur konstrueras problemet och därmed lösningarna på problemet?”, vilket till stor del utgör första frågan i Bacchis analysmetod.

2. Vilka antaganden eller förutfattade meningar ligger till grund för denna problembild?

Bacchi själv beskriver denna fråga som ”an exercise in Foucauldian archaeology”⁵⁷. Begreppet arkeologi har Foucault i sig hämtat från Kant. I Foucaults tappning utgör detta en metod för att analysera diskurser eller diskursformationer, det vill säga ”hur olika utsagor grupperas och kombineras och som därmed, i ett visst samhälle vid en viss tidpunkt, definierar och sätter gränser för vad som är möjligt att säga och tänka”⁵⁸. Foucault ville alltså med sin arkeologi ifrågasätta de diskurser som oftast tas som självklara, och undersöka hur dessa har uppkommit.

Foucaults arkeologi handlar om att gräva sig fram till ursprunget av de rådande diskurserna för att kunna ifrågasätta dem. För Bacchi utgör undersökning av hur dessa problembilder uppkommit en separat fråga, och hennes andra fråga är därför inte till fullo en arkeologisk sådan. Fokus i Bacchis andra fråga ligger mer på att identifiera de

54 Nilsson, 2008, s. 134.

55 Bacchi, 2009, s. 1.

56 Nilsson, 2008, s. 133.

57 Bacchi, 2009, s. 5.

58 Nilsson, 2008, s. 51.

antaganden och/eller förutfattade meningar som går att finna i de problembilder som framställs, än på att analysera ursprunget till dessa.

3. Vad lämnas oproblematiskt? Vad tystas ned?

Denna fråga är inspirerad av Foucaults genealogiska teori. Begreppet genealogi kommer från början från Nietzsche, och liknar arkeologin på så sätt att målet är att analysera diskursers ursprung och uppkomst. Större fokus ägnas dock här åt hur dessa diskursiva formationer, genom att bli ”sanningar” i ett samhälle, skapar och utövar makt. Foucault vill undersöka hur dessa etablerade diskurser och kunskaper fått den maktposition de har, och försöka destabilisera och kritisera dessa.

Följaktligen ställer Foucault med genealogin frågan om vilka processer som har skapat de sanningar vi idag tar för givna, och vill med detta uppnå en form av ”diagnos av samtiden med hjälp av historien”⁵⁹. En poäng som framhålls här är diskurser definieras lika mycket genom vad den exkluderar som vad den innehåller.⁶⁰ Att en diskurs blir den ledande inom ett visst område innebär också att andra diskurser exkluderats och tystats ned, något som Bacchi med sin tredje fråga vill belysa:

...problematisations necessarily reduce *complexity* (...) That is, by posing an issue as a particular sort of issue, a range of factors must be simplified. Only part of a story is being told. As a result it is critically important to interrogate the problem representations that lodge within public policies in order to see what they include and what they leave out.⁶¹

Således är det enligt både Bacchi och Foucault av stor vikt att undersöka den andra delen av historien – den som lämnas oproblematiskt och dold – för att se hela bilden.

Bacchi grundar sig till stor del på Foucaults teorier, men har utformat en något mer lättsmält och applicerbar analysmetod utifrån dessa. Detta samt hennes särskilda fokus på just problematiseringar inom politiska förslag utgör den huvudsakliga anledningen till att hon, och inte Foucault, valdes som teoretiskt perspektiv till denna uppsats.

59 Ibid, s. 78.

60 Ibid, s. 55f.

61 Bacchi, 2009, introduction.

4 Undersökning

4.1 Retorisk situation

En interpellation är en skriftlig fråga från en ledamot (interpellant) till en minister i regeringen gällande hens tjänsteutövning. Interpellationen besvaras både skriftligt och muntligt i riksdagens kammare.⁶² Efter besvarande följer en debatt mellan interpellanten och ministern, i vilken alla ledamöter som vill får delta. Samtliga ledamöter får ministerns svar skriftligt i förväg och får veta när debatten kommer att äga rum.⁶³ Ministern har vid besvarandet sex minuter på sig att läsa upp sitt svar och därefter har alla medverkande i interpellationsdebatten fyra minuter per anförande. Slutreplik har ministern – i detta fall dåvarande migrationsminister Tobias Billström.⁶⁴

Ministern har en viss fördel i att dels få längst talartid, och dels ha slutrepliken. Båda dessa faktorer kan bidra till att publiken lämnas med känslan av att ministern ”vann” debatten. Dock är det ministerns tjänsteutövning som ligger under lupp i interpellationen, vilket är till fördel för interpellanten – det är alltid lättare att kritisera rådande regering än att faktiskt vara regering själv. I båda dessa debatter hamnar Billström i en försvarsposition, medan interpellanterna Kakabaveh och Ekeröth kan inta den lite lättare rollen som kritiker av regeringens agerande.

Debattörerna står vid talarstolarna framför talmannen. I kammaren ska ”vårdad klädsel”⁶⁵ bäras och man får yttra sig fritt, men ”inte uttala sig opassande eller använda personligen förolämpande uttryck. Det ska råda en god stämning i kammaren.”⁶⁶ Debatterna är öppna för allmänheten, men man får inte ”demonstrera, applådera, vissla, ropa eller på annat sätt visa vad du tycker”⁶⁷. Genom dessa regler skapas en bild av hur en person förväntas uppföra sig i kammaren – man ska vara vältalig, artig och relativt lågmäld.

62 Sveriges Riksdag. Interpellationsdebatter. Riksdagen.se. 2015. (Hämtad 2015-06-02)

63 Sveriges Riksdag. Ledamöternas frågor. Riksdagen.se. 2014. (Hämtad 2015-06-02)

64 Ibid.

65 Sveriges Riksdag. Debatter och beslut i kammaren. Riksdagen.se. 2015. (Hämtad 2015-06-02)

66 Ibid.

67 Ibid.

Alla debatter filmas och protokollförs och press är välkomna, och interpellationsdebatter är därmed ett mycket inflytelserikt forum för offentlig debatt. Debattörerna inleder sina anföranden med att adressera ”fru/herr talman”, men egentligen är det inte hen de talar till, utan till svenska folket. Dessa debatter utgör ett effektivt sätt att förstärka sitt ethos inför potentiella väljare.

4.2 Analys av debatterna

4.2.1 Bakgrund

Den 2 september 2013 offentliggjordes Migrationsverkets beslut att ge samtliga asylsökande syrier som kom till Sverige permanenta uppehållstillstånd, istället för de treåriga som tidigare varit praxis.⁶⁸ Generaldirektören på Migrationsverket Anders Danielsson kommenterade då i en intervju med Ekot:

Konflikten får man ju säga, milt uttryckt, har ju förvärrats avsevärt. Vi gör bedömningen att den inte kommer att upphöra inom överskådlig tid och då gör vi en ny praxisförändring. Då gäller enligt internationell rätt att de ska få permanenta uppehållstillstånd och det är det beslutet vi har fattat.⁶⁹

Fem dagar senare debatterades detta i SVT:s Agenda av Jimmie Åkesson (SD) och Erik Ullenhag (FP).⁷⁰ Åkesson kritiserade då Migrationsverkets beslut och menade att detta inte skulle hjälpa de två miljoner flyktingar som befann sig i Syriens närområde, utan endast gynna de relativt få som lyckats ta sig till Sverige. Några veckor senare, den 24 september 2013, lämnades Kent Ekeröths (SD) interpellation till statsrådet Tobias Billström (M), där regeringen kritiserades för att ha lämnat detta beslut åt Migrationsverket.

68 Sveriges Television (SVT). Syrier får permanent uppehållstillstånd. Svt.se. 2013. (Hämtad 2015-05-22)

69 Sveriges Radio (SR). Alla syrier får permanent uppehållstillstånd. Sverigesradio.se. 2013. (Hämtad 2015-05-22)

70 Agenda: Jimmie Åkesson (SD) och Erik Ullenhag (FP) om Syriska flyktingar. (2013) Youtube.com. (www.youtube.com/watch?v=_CD2GU-5Jbc)

Den 15 oktober 2013 sänds utrikeskorrespondenten Cecilia Uddéns krönika för SR från Kairo.⁷¹ Här berättar Uddén om ett syriskt par som räddats ur Medelhavet efter att deras båt kapsejsat utanför Lampedusa. Hon beskriver hur de kom i land ”med ett huttrande barn, men också med ett kallt bylte; de unga föräldrarna hade ställts inför det ohyggliga kravet vilket av sina två barn de skulle rädda”⁷². Uddén berättar även hur en båt fullastad med flyktingar ungefär samtidigt sjönk utanför Alexandria. Bland de 12 människor som dog fanns tre systrar, mellan tre och sex år gamla, som drunknat framför ögonen på sin mamma. Mamman hade varit upptagen med att hålla deras fjärde, förlamade syster ovanför vattenytan och kunde därför inte hjälpa dem. Mamman och den förlamade systemen satt nu häktade i Alexandria i väntan på utvisning, på grund av sitt illegala flyktförsök.

Knappt två veckor efter att rapporten sändes intervjuade Uddén Egyptens ambassadör Badr Abdelaty angående hanterandet av de syriska flyktingarna. Att flyktingar häktas och skickas tillbaka till sitt krigshärjade hemland förnekas i intervjun av Abdelaty, men han säger samtidigt att ”flyktingar som har brutit mot lagen om olaglig migration kommer att utvisas”⁷³ då de är en potentiell säkerhetsrisk. Uddén ifrågasätter då hur en mamma som flytt för sitt liv och förlorat sina barn kan utgöra en säkerhetsrisk, och får svaret att ”vi måste respektera lagen och reglerna”⁷⁴.

Ekeroths interpellation behandlar beslutet om permanenta uppehållstillstånd för syrier, medan Kakabaveh utifrån Uddéns rapporter kritiserar hur syriska flyktingar hanteras.

4.2.2 Ekeroth (SD) ”Automatiska permanenta uppehållstillstånd för syrier”

Ekeroths kritiska interpellation angående Migrationsverkets beslut är till skillnad från Åkessons uttalanden inte inriktad på flyktinglägren i Syriens närområden, utan blicken är här vänd mot Sverige; den första tesen som framförs är att permanenta

71 Sveriges Radio (SR). Cecilia Uddén, Kairo, utrikeskrönika, 2013-10-15. Sverigesradio.se. 2013. (www.sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=1650&artikel=5674625&playaudio=4727486)

72 Ibid.

73 Sveriges Radio (SR). Egypten tillbakavisar kritik om syriska flyktingar. Sverigesradio.se. 2013. (www.sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=5682578)

74 Ibid.

uppehållstillstånd till alla syrier som tar sig hit kommer att få enorma konsekvenser för Sverige. Detta är en deduktiv argumentation där tesen följer av följande premisser:

(P1) Att ge permanenta uppehållstillstånd till alla syrier innebär fri invandring/massinvandring.

(P2) Fri invandring/massinvandring innebär enorma konsekvenser för Sverige.

Problembilden som skapas här är alltså den negativa inverkan som permanenta uppehåll för syriska flyktingar kommer att ha på Sverige. Utelämnade ur Ekeroths problemframställning blir det krigsdrabbade Syrien och dess närliggande länder; problemet framställs här som ett svenskt sådant. Att grannländernas börda lämnas oproblematisk, trots att den är långt större än Sveriges, är ett tecken på det gemenskapsansvar som Ekeroth identifierar. Han ser grannländernas ansvar som större då de ligger så pass nära Syrien och därmed tillhör samma gemenskap. Detta antagande om ansvarsfördelning enligt gemenskapsprincipen är inget som uttalas, men det ligger till grund för den problembild som skapas.

Hållbarheten i premisserna ovan kan dock ifrågasättas. Ekeroth använder begreppen ”fri invandring” och ”massinvandring” synonymt för att beskriva den nuvarande situationen⁷⁵. Att Migrationsverkets beslut skulle innebära att Sverige har infört fri invandring stämmer inte – som nedan diskuteras har beslutet fattats i enlighet med utlänningslagen, och är således en del av den reglerade invandring som Sverige faktiskt har. Begreppet ”massinvandring” saknar en vedertagen definition och formar därför inget särskilt starkt argument. Däremot är det ett talande begrepp gällande Ekeroths bild av problemet med syriska flyktingar som ett svenskt sådant.

Som stöd för tesen ges pathosargumentet att alla Syriens över 22 miljoner invånare skulle kunna komma hit⁷⁶, vilket ska inge fruktan hos publiken – vad skulle ske om detta 9,5-miljonersland fick 22,8 miljoner extra invånare? Detta argument bedöms dock varken som hållbart eller relevant då det är högst osannolikt att detta scenario skulle inträffa.

Fokus i Ekeroths debatterande ligger dock inte på hur detta beslut kommer att påverka Sverige negativt; detta konstateras mer än argumenteras för. Huvudsyfte är

75 Sveriges Riksdag. Automatiska permanenta uppehållstillstånd för syrier. 2013. Anf. 30.

76 Ibid, anf. 27.

istället att fördöma Migrationsverket som myndighet samt klandra regeringen för dess, enligt Ekeroth, passivitet:

Är det rimligt att en myndighet ensam kan avgöra en av de viktigaste frågorna, medan Billström passivt accepterar sådana uppenbart stolliga beslut? Det är helt uppenbart att Billström och kompani inte vågar ta i invandringspolitiken utan helt delegerar den till en myndighet.⁷⁷

Den retoriska frågan ställs för att visa på orimligheten i situationen som Ekeroth ser den. ”Billström och kompani” beskrivs som feiga som inte vågar säga emot Migrationsverkets ”uppenbart stolliga” beslut. Ekeroth driver här tesen att Migrationsverket inte borde få fatta sådana här beslut, vilket följer av en deduktiv argumentation bestående av två premisser:

(P1) Det står i grundlagen att riksdagen är folkets främsta företrädare.

(P2) Migrationsverket är en icke folkvald myndighet.

Detta är två starka premisser. Ett bakomliggande antagande bakom denna tes är dock att regeringen passivt accepterat Migrationsverkets beslut, och inte aktivt gjort detta – vilket är en stor del i formulerandet av Ekeroths problembild av regeringen som passiv. Det är emellertid inte dessa premisser som utgör huvudargumentet för denna tes. Det Ekeroth mest trycker på för att visa på Migrationsverkets oduglighet som beslutsfattare är att denna myndighet är korrupt och ”massinvandringsvurmande”⁷⁸.

Detta kontroversiella argument möter motstånd i debatten och blir därför till en tes i sig själv som Ekeroth driver genom induktiv argumentation, där enskilda exempel formar denna generella slutsats. Att Migrationsverket är ”massinvandringsvurmande” exemplifieras genom citat från generaldirektör Anders Danielsson, där Migrationsverkets fortsatta utveckling ”från kontroll till service”⁷⁹ och mot att ”på ett bättre sätt möta kundens behov”⁸⁰ förespråkas. Baserat på dessa citat liknar Ekeroth

77 Ibid.

78 Ibid.

79 Ibid.

80 Ibid.

Migrationsverkets makt över invandringen vid att ”be en alkoholist vakta nycklarna till spritskåpet”⁸¹, vilket förstärker den problembild han vill skapa.

Ekeroth använder pathos och retoriska frågor för att ge kraft åt denna argumentation; när han berättar om Migrationsverkets nya utvecklingsarbete används fraser som ”Hörde ni detta?”⁸², ”Hör och häpna nu!”⁸³, ”Om du inte tror på det”⁸⁴ och ”De som tvivlar”⁸⁵. Detta för att framkalla en känsla av häpnad hos publiken. Att Migrationsverket ska erbjuda service är för Ekeroth befängt. Detta visar på kärnan i Ekeroth problembild – nämligen att det är flyktingarna själva som är problemet, och deras önskan om att komma hit. Därför blir tanken på att detta problem ska erhållas service, istället för att kontrolleras, befängd. Han ställer den retoriska frågan ”Vem anser Billström att den egentliga kunden är? Invandrarna eller skattebetalarna?”⁸⁶ vilket är ett sätt att använda ethos för att skapa ett ”vi och dem”. ”Vi” blir här skattebetalarna, och ”dem” blir invandrarna – ett uppdelande som vilar på den förutfattade meningen att invandrare och skattebetalare är två separata kategorier.

Migrationsverkets påstådda korruption försvaras även det induktivt. Han berättar om hur familjeband och klaner har bildats på olika avdelningar inom Migrationsverket. Detta backas upp med ethos-argument; att de säljer uppehållstillstånd ”uppdagades av medierna”⁸⁷ och handläggare som ingår i klanerna på Migrationsverket har Ekeroth ”personligen talat med”⁸⁸ samt är något som ”vi kan dagligen läsa om”. Även här använder sig Ekeroth av pathos för att framkalla fruktan när han påpekar att ”Det är en massiv korruption, och den kommer alla snart att få se mer av.”⁸⁹

Den sista och huvudsakliga tesen Ekeroth vill få fram är att Billström och regeringen är passiva, inkompetenta och fega. Denna bild förstärks i samtliga Ekeroths anföranden med uttalanden som ”Föga förvånande reciterar Billström mer eller mindre utlänningslagen”⁹⁰ och påståendet att Billström är ”mer eller mindre omedveten om

81 Ibid.

82 Ibid.

83 Ibid.

84 Ibid.

85 Ibid.

86 Ibid.

87 Ibid, anf. 30.

88 Ibid.

89 Ibid.

90 Ibid, anf. 27.

vad Migrationsverket sysslar med”⁹¹. Detta ger publiken känslan av att Billström bara rabblar lagtexter och lyder blint. Den lösning som föreslås här är således att Sverige, istället för att bara ”passivt titta på”⁹², borde frånga ”dammiga konventioner”⁹³ om dessa inte längre är bra för vårt land.

Ekeroth pratar till och personifierar sig med svenska folket. Många av hans pathos-argument syftar till att väcka ilska och harm hos denna avsedda publik genom att förmedla en känsla av att de har blivit lurade av regeringen. Exempelvis säger han att ”regeringen har infört fri invandring utan att meddela svenska folket, men uppehåller fortfarande illusionen av reglerad invandring”⁹⁴ och att detta är ett “avsteg från den officiella linje som regeringen hållit utåt”⁹⁵. Här skapas en känsla av misstro till regeringen samtidigt som Ekeroths ethos som ”en av folket” förstärks.

För att styrka detta ytterligare använder sig Ekeroth av många icke-formella ord, såsom “stolligt” och “dittan och dattan”. Detta är ett sätt att knyta an till publiken genom att frånga den formella stämning som annars råder i kammaren, och tala mer fritt och avslappnat. Ekeroth vill genom detta visa att han är på svenska folkets sida och skapa en vi och dom-känsla gentemot de övriga, lagtext-rabblande politikerna.

Bakom Ekeroths problembild finns ett flertal förutfattade meningar. Genom att upprepade gånger påpeka att Migrationsverket inte är folkvalda antar Ekeroth att folket därmed inte stöder det beslut som myndigheten fattat. Det befängda i att Migrationsverket skulle gå från kontroll till service vilar på den förutfattade meningen att invandring är något som ska kontrolleras – inte underlättas. På samma sätt antas det genom skräckscenariot att alla Syriens 22 miljoner invånare skulle komma hit, att detta är något alla syrier skulle vilja. Detta formar således en hotfull problembild att hela Syriens befolkning står och knackar på Sveriges dörr, och att denna genom Migrationsverkets beslut nu står på vid gavel. För att ge pathos åt denna hotbild säger Ekeroth att ”historien kommer att döma er alla hårt”⁹⁶ om ingenting görs för att förhindra detta.

Kriget och dess påverkan på Syriens befolkning utelämnas ur Ekeroths problembild. Flyktingarna framställs här som själva problemet, och offren för detta

91 Ibid, anf. 30.

92 Ibid, anf. 34.

93 Ibid.

94 Ibid, anf. 30.

95 Ibid, interpellation.

96 Ibid, anf. 34.

problem är det svenska folket. När Ekeroth pratar om regeringens ansvar så är det inte ansvaret för de syriska flyktingarna han syftar på, utan för de som redan bor i Sverige – det är enligt honom detta nationella gemenskapsansvar som bör fokuseras på.

Du sade att Sverigedemokraterna står längst bort i hörnet, men det är Sverige som står längst bort i hörnet i Europa. Vi släpper in många, många fler än alla andra. Vi, Sverige, står längst bort i hörnet. Den politik ni för innebär att Sverige står längst bort i hörnet.⁹⁷

Med ”alla andra” menas ”våra grannländer i Norden och Europa”⁹⁸, där Finland tas som exempel. Detta är ännu ett tecken på Ekeroths antaganden om ansvar enligt gemenskapsprincipen – han ser ingen anledning att jämföra Sveriges börda med den hos Syriens grannländer, då dessa inte tillhör samma gemenskap som Sverige och våra grannländer. Att Sverige släpper in fler flyktingar än övriga europeiska länder framställs av Ekeroth som ett problem som skapats av den svenska regeringens passivitet, och lösningen är således att nu agera och begränsa invandringen till Sverige.

4.2.3 Billström (M) ”Automatiska permanenta uppehållstillstånd för syrier”

Som svarande i denna interpellationsdebatt hamnar Billström i försvarsposition. Många av hans argument blir av typen refutatio, då syftet är att besvara den kritik interpellanten har framfört och försvara det beslut Migrationsverket har fattat. Att detta beslut var rätt utgör Billströms huvudsakliga tes; samtliga syriska asylsökande i Sverige bör beviljas flyktingstatus eller annan skyddsbehövande och därmed permanent uppehållstillstånd. Detta följer av tre premisser:

(P1) Människor från Syrien flyr från en väpnad konflikt.

(P2) Enligt utlänningslagen bör man beviljas permanent uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande bland annat om man flyr från väpnad konflikt.

⁹⁷ Ibid, anf. 30.

⁹⁸ Ibid, anf. 34.

(P3) Vi bör följa utlänningslagen.

Dessa premisser formar genom deduktiv argumentation tesen att samtliga asylsökande från Syrien bör få permanent uppehållstillstånd i Sverige. Som stödargument för P1 påpekar Billström att läget i Syrien har förvärrats och förväntas fortgå under en lång tid framöver, och konkretiserar detta genom att måla upp en bild av situationen:

Enligt FN har över 100 000 människor nu fallit offer för våldet i Syrien, och i genomsnitt lämnar 6 000 personer landet varje dag. En tredjedel av Syriens befolkning beräknas befinna sig på flykt inom eller utanför landets gränser. Prognoser pekar på att andelen kan fördubblas till årets slut. Omkring hälften av syrierna på flykt är barn, och de flesta är under 11 år. Den 17 september konstaterade FN:s vapeninspektör att kemiska stridsmedel har använts mot den syriska civilbefolkningen, vilket inte bara är en krigsförbrytelse utan även ett brott mot mänskligheten.⁹⁹

Här använder Billström sig av pathos och konkretion för att beskriva situationen för syrierna. Detta för att skapa medlidande hos publiken och trycka på det moraliska ansvar som han identifierar hos Sverige. Den problembild som här skapas är från den syriska befolkningens vinkel; det är de som är offer i denna situation, offer för krig och våld. Det huvudsakliga problemet för Billström är inte hanterandet av flyktingar utan kriget i sig, och det faktum att människor tvingas fly på grund av detta. Han påpekar som en kommentar till Ekeroth att dessa människor ”inte lämnat Syrien för att de tyckte att det var roligt, utan för att de var tvingade till det av ett blodigt inbördeskrig”¹⁰⁰, vilket även är ett sätt för Billström att möta den förutfattade mening om att alla syrier skulle vilja fly till Sverige som genomsyrar Ekeroths interpellation.

Genom denna problembild trycker Billström på det moraliska ansvar han identifierar hos Sverige i enlighet med utlänningslagen¹⁰¹, men även enligt internationella konventioner och den instans- och processordning som riksdagen

⁹⁹ Ibid, anf. 26.

¹⁰⁰ Ibid, anf. 29.

¹⁰¹ 2005 antogs en ny utlänningslag samt ny instans- och processordning i utlännings- och medborgarskapsärenden, efter en proposition av den dåvarande regeringen under Göran Persson. Bland annat fick skyddsgrunderna här en mer framträdande och omfattande roll och begreppet ”synnerligen ömmande omständigheter” infördes.

beslutade om 2005¹⁰². Billström syftar således inte till att uppnå en förändring med sina anföranden, utan vill med den problembild som skapas endast visa på att Migrationsverket fattat ett korrekt beslut. Han gör ett ethosladdat uttalande som går emot Ekeroths uttalanden om regeringens passivitet:

Det beslut som Kent Ekeroth kallas stolligt innebär att människor som förföljs och förtrycks i det just nu kanske blodigaste inbördeskriget på planeten ges skydd i vårt land. Det är jag oerhört stolt över. Det är en politik som jag står rakryggad upp för i den här kammaren, överallt och alltid.¹⁰³

Till viss mån utelämnade blir Sveriges befolkning i Billströms problemframställning, men inte helt; som stödargument för P2 påpekar han att permanenta uppehållstillstånd innebär bättre integration eftersom människor då har lättare att finna sig till rätta i samhället. Han menar på att det gynnar både den enskilde och samhället. Men detta är snarare ett refutatioargument mot Ekeroths kritik och ingår egentligen inte i Billströms problembild.

Den tredje och sista premissen för Billströms tes, att vi bör följa utlänningslagen, argumenteras för enligt följande:

Folket utser en riksdag i fria val. Denna riksdag accepterar en regering, och denna regering styr sedan sina myndigheter i enlighet med lagarna. Lagarna och den praxis som har utvecklats under flera år säger att vi ska bevilja permanenta uppehållstillstånd om vi tror att en konflikt kommer att ta lång tid, och konflikten i Syrien ser tyvärr ut att kunna ta lång tid.¹⁰⁴

Billström påpekar därmed att vi lever i en demokrati, och att detta beslut alltså inte fattats mot folkets vilja. Detta är även ett refutatioargument mot Ekeroths antydning att Migrationsverket fattat detta beslut på egen hand. Han återknyter till att problemet är konflikten i Syrien och lutar sig här på den väletablerade utlänningslagen för att frånsäga sig ansvar för det beslut som fattats.

102 Sveriges Riksdag. Betänkande 2004/05:SFU17. Ny instans- och processordning i utlännings- och medborgarskapsärenden. Riksdagen.se. 2005. (Hämtades 2015-05-27)

103 Sveriges Riksdag. Automatiska permanenta uppehållstillstånd för syrier. 2013. Anf. 29.

104 Ibid, anf. 35.

Billström argumenterar även för vikten av att agera utefter de internationella konventioner Sverige har skrivit under. Även här används ethosargument för att ge status och tyngd åt konventionerna. För det första hävdas att dessa har bred uppslutning och att Sverigedemokraterna är en minoritet som tycker att vi borde göra avkall på eller inskränka möjligheterna att söka asyl i Sverige; ”man struntar (...) fullständigt i Sveriges åtaganden enligt skyddsgrundsperspektivet, ett direktiv som gäller lika i alla 28 medlemsstater och som vi är bundna av”¹⁰⁵.

För det andra påpekar Billström att även detta är en väletablerad praxis som går tillbaka decennier i tiden, och kritiserar Sverigedemokraterna för att de ”på en minut kullkastar (...) Genèvekonventionen efter 50 års existens”¹⁰⁶. Billström använder sig mycket av ethosargument som dessa; genom att hänvisa till att dessa lagar och konventioner funnits länge och stöds av många vill han visa på deras status och öka sin egen trovärdighet. I samma syfte klandrar han Sverigedemokraterna för att de anser att Sverige bör gå emot dessa:

Jag anser att interpellationen mycket tydligt visar var Sverigedemokraterna står. Det är längst bort i hörnet, fjärran från all den medmänsklighet och humanism som präglar övriga i den här kammaren, de som alltid står upp för människor rättighet att lämna in en asylansökan.¹⁰⁷

Här använder Billström vi och dem-attityder för att få publiken att sluta sig till hans tes. Genom att använda den ideologiska referensen ”humanism” och placera alla i kammaren utom Sverigedemokraterna i detta fack, vill han tvinga in åhörarna i samma lag som honom själv. Att knyta sig till Sverigedemokraterna och därmed stå ”längst bort i hörnet” och vara ”fjärran från medmänsklighet” framstår inte som ett särskilt lockande alternativ.

Därefter går Billström in på Ekeroths anklagande om att Migrationsverket är korrupt. Han bemöter detta genom att säga att han ”inte tänker diskutera konspirationsteorier”¹⁰⁸ och hävdar sedan att konspirationsteorier är ett tydligt exempel på Sverigedemokraternas retorik. Med dessa pathosargument vill Billström misskreditera Ekeroths resonemang och Sverigedemokraternas politik, genom att

105 Ibid.

106 Ibid.

107 Ibid, anf. 29.

108 Ibid, anf. 33.

skapa en känsla av misstro hos publiken. Slutsatsen att konspirationsteorier är typiskt för Sverigedemokraterna nås endast genom ett exempel, och är därmed ett induktivt och inte så hållbart argument.

Billström går även emot Migrationsverkets påstådda korruption genom att hävda att ”det är oförskämt mot Migrationsverkets tjänstemän och det är oförskämt mot de människor som betalar för det, nämligen skattebetalarna i Sverige, att antyda att de skulle gå med på någonting sådant”¹⁰⁹. Här förstärks den negativa bilden som Billström vill skapa av Ekeroth och Sverigedemokraterna, samtidigt som Billströms ethos stärks genom att han ställer sig på folkets sida. Hans persona blir här den som ”skattebetalare” och han bekräftar dem genom smicker.

Den andra tesen Billström för är att det är rimligt och bra att Migrationsverket börjar betrakta flyktingar som söker hjälp av dem som kunder. Argumenten för detta är för det första att de är människor som utnyttjar service i den offentliga sektorn, och därmed bör betraktas som kunder som alla andra. Här ger Billström även ett refutatioargument när han säger att de självklart fortfarande ska verka under ett myndighetsansvar, som svar på eventuell kritik gällande detta.

En analogi framförs för att stärka denna tes: Billström påpekar att exempelvis Skatteverket har fått beröm för att de numera är mer service- än kontrollinriktade. ”Varför skulle inte Migrationsverket göra samma resa?”¹¹⁰. Denna analogi känns dock som ett ganska svagt argument jämfört med ovanstående; att Skatteverket börjat erbjuda service är inte relevant för huruvida Migrationsverket ska göra detta.

En antites i Billströms anföranden är att det inte sker någon mass- eller fri invandring till Sverige, utan att den är reglerad. Han definierar Sveriges invandringspolitik som ”reglerad invandring med rätt till asyl för de personer som har skyddsskäl”¹¹¹. För att visa på att Sverige inte har någon massinvandring tar han ett exempel från 2012, då 103 000 människor invandrade till Sverige. Av dessa var 20 % återinvandrade svenska medborgare. Samtidigt skedde då en förhållandevis stor utvandring från Sverige på närmare 52 000 människor. Detta anser Billström är bevis på att en massinvandring inte sker till Sverige.

Att Billströms och Ekeroths bilder av detta skiljer sig så pass mycket åt har att göra med de olika problembilder de har skapat. De identifierar varken samma offer,

109 Ibid, anf. 29.

110 Ibid.

111 Ibid.

problem eller ansvarsinnehavare och det diffusa begreppet massinvandring har därför väldigt olika innebörd för dem.

4.2.4 Kakabaveh (V) ”Situationen för flyktingar från Syrien”

Kakabavehs argumentation är uppbyggd av en övertes följt av tre mer konkretiserande underteser. Övertesen som drivs i Kakabavehs anföranden är att dagens situation kräver att Sverige agerar och ökar antalet kvotflyktingar, samt verkar intensivt för få andra EU-länder att göra detsamma. Denna tes är uppbyggd av tre premisser:

(P1) Dagens situation tvingar föräldrar att utsätta sina barn för dödsfara.

Här används mycket pathos för att visa på det hemska i situationen; Kakabaveh berättar om hur ”män, kvinnor och barn drunknar”¹¹², hur det förekommer ett ”cyniskt och omänskligt utnyttjande av människors svåra belägenhet”¹¹³ och hur ”flyktingsmugglare skor sig hämningslöst på flyktingarnas utsatthet och plundrar dem på deras sista tillgångar och utsätter dem sedan för oerhörda risker”¹¹⁴. Den problembild som här skapas är den att oskyldiga människor, och särskilt barn, på grund av kriget i Syrien råkar ut för människosmugglare och tvingas ut på farliga flyktvägar till Europa. Smugglarna beskrivs som cyniska, omänskliga och hämningslösa, vilket skapar en hotfull bild i kontrast till de plundrade, utsatta och utnyttjade människorna på flykt. Att säga ”män, kvinnor och barn” istället för ”människor” är ett sätt för Kakabaveh att individualisera och sätta ansikten på offren, och hon vill därmed få publiken att känna medlidande och sorg för dem.

Interpellanten använder sig även av ethos när hon säger ”Jag vet inte om statsrådet lyssnade på Cecilia Uddéns rapport om de mammor som såg sina barn drunkna i vattnet”¹¹⁵. Detta är ett subtilt men effektivt sätt för Kakabaveh att förstärka sitt ethos som medveten och godhjärtad människorättskämpe. Genom att inte ta för självklart att migrationsministern har tagit del av Uddéns rapporter vill hon förmedla

112 Sveriges Riksdag. Situationen för flyktingar från Syrien. 2013. Interpellation.

113 Ibid.

114 Ibid.

115 Ibid, anf. 97.

bilden att hon är mer engagerad och insatt i området än vad han är. Ethosladdat är även uttalandet ”Det gjorde oss allihop väldigt upprörda men också berörda att desperata barn och vuxna försöker söka sig till Sverige men drunknar”¹¹⁶. Här skapar Kakabaveh ett ”vi och dem” där hon inkluderar sig själv och publiken i det medmänskliga och berörda viet. Detta i motsats till ett uttalat dem, ett fack i vilket Billström implicit placeras genom den kritik interpellationen framför. Publiken tvingas här dra slutsatsen att om man är medmänsklig och inte lämnas oberörd av att höra om desperata barn och vuxna som drunknar på väg till Sverige, så sluter man sig till Kakabavehs tes.

Kakabaveh konkretiserar genom att berätta hur barn säljs för sexuellt utnyttjande eller slavarbete i flyktinglägren i Syrien och grannländerna: ”I hopp om en drägligare framtid än den i Syrien eller grannländernas flyktingläger överlämnar förtvivlade föräldrar mot betalning sina barn till rika saudiska män”¹¹⁷. Föräldrarna som säljer sina barn placeras på så sätt i offerroll och bekräftar övertesen att dagens situation tvingas föräldrar att utsätta sina barn för fara. Hon beskriver detta som ”ohyggligt”¹¹⁸ och ”förfärande uppgifter”¹¹⁹, vilket ska skapa medlidande hos publiken och även detta är ett sätt att inkludera åhörarna i det medkännande och humana viet.

(P2) Om man har makten att förändra en sådan situation så bör man.

Detta är ett antagande som ligger till grund för den problembild som Kakabaveh skapar i sin interpellation, och för det kapacitetsansvar hon identifierar hos Sverige och EU. För att ge kraft åt denna premiss beskriver hon det som ”pinsamt”¹²⁰ av Sverige att inte göra mer och ta emot fler via kvot, när vi kan göra det. Interpellanten talar mycket om de förväntningar Sverige har på sig och att Sverige har gott internationellt anseende i situationer och sammanhang som dessa.

(P3) Sverige och EU har makten att förändra denna situation.

116 Ibid, anf. 95.

117 Ibid, interpellation.

118 Ibid.

119 Ibid.

120 Ibid, anf. 97.

Kakabaveh pekar på riksdagens maktposition, och enligt ovanstående premisser därmed ansvar, genom att säga att ”det är vi som sitter här som är makthavare”¹²¹ och ”Sverige har möjligheter, och det förväntas också”¹²². I övrigt argumenteras denna premisser inte för; den är snarare en underförstådd förutsättning för interpellationens problembild. Ansvaret placeras även på EU genom påståendet att ”I synnerhet ska vi i Europa inte godta en ordning som tvingar föräldrar att utsätta sina barn för dödsfara”¹²³. Varför ”i synnerhet” Europa inte ska godta detta uttalas aldrig, men underförstått här är att den maktposition som EU har i världen medför ett ansvar enligt kapacitetsprincipen.

Därefter argumenterar Kakabaveh för tre mer konkretiserande underteser gällande Sveriges agerande i frågan. Den första undertesen är den att människor måste kunna söka visum å anhörigas vägnar i Sverige. Även här används argumentet att det förväntas av Sverige, samt att ”alla andra länder, som Schweiz och Tyskland”¹²⁴ låter människor söka visum å anhörigas vägnar. Dessa är båda ethosargument som syftar till att öka trovärdigheten för tesen genom att hänvisa till hur andra länder agerar och vad andra förväntar av Sverige. Schweiz och Tyskland blir här auktoriteter som ska stärka tesen. Man kan fråga sig hur pass relevant det är att jämföra med dessa länder i frågan om hur Sverige bör agera. Detta är dock ett sätt för Kakabaveh att peka på Sveriges kapacitetsansvar, genom att jämföra med två rika västerländska länder som på många sätt kan liknas med Sverige.

Som argument påpekar Kakabaveh även att det i exempelvis Syrien och Turkiet är nästintill omöjligt att nå en ambassad att söka visum på och därmed komma in i Europa på laglig väg; det är därför många tvingas resa på farliga och dyra flyktvägar istället. Denna problembild konkretiseras genom ett pathosfyllt exempel från Cecilia Uddéns rapport, med en liten flicka vars föräldrar dog då de var på väg till Sverige. Detta för att skapa medkänsla hos publiken. Här följer även ett flertal ethosargument; ”Jag mådde verkligen så dåligt när jag hörde om flickan som grät och ville förverkliga drömmen”¹²⁵, ”Jag har själv varit i många flyktingläger i Hatayområdet i Turkiet (...) Situationen är fruktansvärd, och det är väldigt svårt att nå en ambassad”¹²⁶ och ”Det

121 Ibid.

122 Ibid.

123 Ibid, interpellation.

124 Ibid, anf. 97.

125 Ibid.

126 Ibid, anf. 95.

var inte så lätt för mig för 21 år sedan att komma till en ambassad”¹²⁷. Här vill Kakabaveh öka sin trovärdighet genom att hänvisa till sina personliga erfarenheter samt visa på sin medmänsklighet genom att berätta om hur dåligt hon mådde när hon hörde om flickan som hade förlorat sina föräldrar.

Kakabaveh använder sitt ethos som kvotflykting vid flera tillfällen för att ge stöd åt sin tes: ”Jag vet själv vad det innebär. Jag var en av dem. Jag är en kvotflykting till Sverige. Det innebär enormt mycket för den enskilda människan”¹²⁸. Hennes persona i debatten blir den som flykting: ”Att vara i krig och i den här svåra situationen är fruktansvärt”¹²⁹. Hon vill här skapa trovärdighet för sin argumentation genom att luta sig på sin status som före detta flykting. Det är även ett pathosargument som syftar till att väcka sympati hos publiken, så att de lättare ska godta hennes interpellation.

Nästa undertes Kakabaveh argumenterar för är att Sverige måste sätta press på Syriens grannländer, bland annat Turkiet och Egypten, gällande deras flyktinghanterande; Sverige borde exempelvis vara på plats i Egypten för att se till att de följer Genèvekonventionen. Argumenten för detta är att syriska flyktingar i Egypten blir fängslade och skickas sedan tillbaka till Syrien, vilket interpellanten menar är omänskligt och strider mot FN:s konventioner. Detta exemplifieras och backas upp med hjälp av Cecilia Uddéns rapporter från Kairo, där det berättas om hur just detta har hänt. Uddén används genom samtliga Kakabavehs anföranden som auktoritet för att styrka hennes argumentation.

Angående Turkiet anser Kakabaveh att Sverige bör sätta press på premiärminister Recep Tayyip Erdogan när det gäller att göra det lättare för humanitära organisationer att komma in i landet för att hjälpa det stora antal flyktingar som befinner sig där. Interpellanten frågar i sitt inledande anförande ”Vad avser ministern göra för att Turkiet och andra flyktingmottagande länder ska underlätta för humanitär hjälp (...)?”¹³⁰ vilket placerar ett direkt ansvar hos Billström att lyfta denna fråga. Argumenten för denna undertes är återigen att ”det förväntas av Sverige”¹³¹.

Den tredje och sista undertes som Kakabaveh argumenterar för handlar om att UNHCR och/eller andra FN-organ måste öka sitt stöd till södra Europas gränsområden, exempelvis Grekland och Italien. Detta då tusentals syrier är i behov av

127 Ibid, anf. 97.

128 Ibid.

129 Ibid.

130 Ibid, interpellation.

131 Ibid, anf. 95.

humanitär hjälp i dessa länder. Hon berättar om hur flyktingar i Grekland varken får skydd eller stöd, och att mottagningssystemet i Italien är överbelastat och ”inte ens motsvarar lägsta acceptabla standard”¹³².

Samtliga Kakabavehs teser syftar till samma problembild: att de syrier som tvingas fly inte får den hjälp de behöver. Problemet framställs egentligen inte vara kriget självt, utan hur andra länder hanterar flyktingmottagandet. Det är här Kakabaveh vill se en förändring. Hon säger att ”det enda vi kan göra är att (...) ge möjligheter till lagliga vägar och stöd för att de här människorna ska kunna ta sig ut sitt elände”¹³³. Ett antagande här är att omvärlden inte har kapaciteten att stoppa kriget, och att ”vi” därmed inte har skyldighet att göra det heller. Det är därmed inte denna förändring som förespråkas i Kakabavehs anföranden, utan ökat stöd för de som flyr.

Kakabavehs interpellation riktar blicken mot den syriska befolkningen, inte mot Sverige. Sveriges situation lämnas i denna framställning oproblematisk. Ett antagande som ligger till grund för detta är att Sverige är ett så pass välmående land att vi har råd och bör hjälpa de människor som har det värst, utan att fokusera på hur det drabbar oss. Sverige ska ligga i framkant när det gäller humanitär hjälp, och vara ett föredöme för andra länder.

Av dessa antaganden följer att Kakabaveh inte jämför Sveriges insatser med våra grannländers, då detta inte är relevant för hennes problemframställning. Istället jämförs här Sveriges flyktingkvot med det höga antal människor som flytt till Syriens grannländer, bland annat Turkiet, Irak, Libanon och Jordanien. Hon påpekar att dessa länder har fått ta emot långt mer än vad de mäktar med och att detta är en tung börda för dem att ensamma bära. Sveriges kapacitet jämförs med dessa länders istället för med våra grannländers, och blir ett starkt argument för interpellationens tes.

Med sin argumentation sammankopplar Kakabaveh principerna om kapacitetsansvar och moraliskt ansvar – det är för Kakabaveh både det omedelbara i faran och det faktum att Sverige och EU har makt att förändra denna problembild som avgör ansvarsfördelningen.

4.2.5 Billström (M) ”Situationen för flyktingar från Syrien”

¹³² Ibid.

¹³³ Ibid, anf. 97.

Vid Kakabavehs interpellation är Billströms huvudsakliga tes att Sverige gör så mycket vi kan, och att ansvar nu ligger på andra EU-länder att agera. Billström menar alltså att Sverige har uppfyllt det kapacitetsansvar vi har, till skillnad från andra europeiska länder.

Som argument för att Sverige har uppfyllt sitt ansvar enligt kapacitetsprincipen visar Billström på allt som Sverige gör; ”Sverige för en aktiv dialog”¹³⁴, ”Sverige är också mycket pådrivande”¹³⁵, ”Sverige fortsätter därför att trycka på”¹³⁶, ”Sverige har under en längre tid fört en aktiv dialog”¹³⁷... Han vill här förmedla en bild av Sverige som aktiva och drivande genom att berätta vad som görs just nu – inte vad som ska göras i framtiden, vilket är det som efterfrågas av Kakabaveh.

Som exempel på Sveriges aktivitet berättar Billström om hur European Asylum Support Office (EASO) och Bulgarien har signerat en överenskommelse, där EASO kommer att ge stöd till Bulgarien från och med september 2014. Sverige var drivande i inrättandet av EASO och ”nu kan vi se att de insatser som vi gjorde för att få stödkontoret på plats faktiskt också betalar sig”¹³⁸. Här förstärker Billström sitt eget ethos och regeringens trovärdighet.

Han går sedan vidare till att peka på det ansvar som nu vilar på de andra länderna inom EU. Han påpekar att ”det är av stor vikt att samtliga EU:s medlemsstater accepterar att ta emot kvotflyktingar”¹³⁹ och att ”varje land har ett eget ansvar att följa EU-lagstiftningen. Det ansvar Sverige tar behöver fler axla”¹⁴⁰. Här följer en rad logosargument, där Billström berättar att bara 13 av 28 medlemsstater i EU har en flyktingkvot hos UNHCR samt att Sverige har högst kvot inom EU. Om alla länder hade en lika stor procentuell kvot som Sverige skulle det finnas minst 100 000 platser, vilket skulle innebära en stor avlastning för flyktinglägren och möjlighet till säkra vägar för fler:

Det skulle kunna bibringa många människor som idag är utsatta och skyddsbehövande en möjlighet att komma förbi, komma undan

134 Ibid, anf. 94.

135 Ibid.

136 Ibid.

137 Ibid.

138 Ibid, anf. 96.

139 Ibid, anf. 94.

140 Ibid.

människosmugglarnas klor, komma förbi hindren på vägen och få en säker och trygg väg till skydd.¹⁴¹

Här konkretiserar Billström och använder det pathosfyllda uttrycket ”människosmugglarnas klor” för att skapa en hotfull bild och förstärka känslan av sympati för de människor som tvingas fly. Billström ser alltså ett gemensamt ansvar inom EU, men menar att detta måste fördelas bättre än i dagsläget. På så sätt menar Billström att en ökad flyktingkvot hos andra EU-länder är det bästa sättet att lindra situationen för Syrien och dess grannländer.

Billström riktar även ansvaret uppåt, till EU-kommissionen: ”EU-kommissionen har i sin roll som fördragets väktare en central funktion att säkerhetsställa att det gemensamma regelverket efterlevs”¹⁴². Han påpekar att EU-kommissionen måste kontrollera så att varje medlemsstat följer EU-lagstiftningen och föra talan om fördragsbrott vid EU-domstolen om så inte är fallet. Enligt Billström visas solidaritet bäst genom att engagera sig i EU:s arbete på detta område.

Som motargument till Kakabavehs tes att det borde vara möjligt att ansöka om visum å anhörigas vägnar i Sverige, framhåller Billström att detta följer av EU:s regelverk: ”Enligt EU:s förordning om införande av en gemenskapskodex om viseringar krävs personlig inställelse”¹⁴³. Genom att hänvisa till auktoriteten EU skapas trovärdighet för argumentet samtidigt som ansvaret riktas uppåt. Problemet framstår här som EU:s regler istället för Sveriges ovilja, som i Kakabavehs anföranden.

På samma sätt omformar Billström den problembild som Kakabavehs interpellation skapar gällande bristen på humanitär hjälp i Syrien. Medan Kakabaveh föreslår en ökad svensk flyktingkvot som lösning på problemet, menar Billström att ”samtliga berörda aktörer”¹⁴⁴ måste arbeta för ökat humanitärt tillträde i Syrien så att de som är i behov av bistånd kan få det. Problemet framställs här som de ”utdragna processer”¹⁴⁵ och ”byråkratiska problem”¹⁴⁶ vilka hindrar hjälpen från att nå fram.

141 Ibid, anf. 98.

142 Ibid, anf. 94.

143 Ibid.

144 Ibid, anf. 96.

145 Ibid.

146 Ibid.

I Billströms problembild är det således situationen i Syrien som utgör själva problemet, och lösningen ligger här i ett ökat tillträde för den hjälp det syriska folket behöver. Han hävdar att detta måste ske ”därför att vi annars kommer att få se sekundära förflyttningar, där människor tar chansen och sätter sina liv på spel för att nå en bättre tillflykt och en bättre levnadssituation”¹⁴⁷. Här används pathos för att skapa en skrämmande bild av det som kommer att ske om situationen inte förbättras.

Fokus i Billströms problemframställning ligger på det syriska folket, deras nuvarande situation och hur de på grund av denna tvingas fly på riskfyllda vägar. Genom att hävda att ”vi alla delar den upprördhet som Amineh Kakabaveh ger uttryck för inför en situation som är ofattbar”¹⁴⁸ inkluderar Billström sig själv i det humana ”vi” som skapas i hennes interpellation. Han vill därmed ta sig ur det fack som Kakabavehs interpellation försöker placera honom i, och visa på sitt ethos som medmänsklig och engagerad.

Slutligen upprepar Billström att detta inte bara handlar om en nationell diskussion, utan om en EU-diskussion. Han hävdar även att ”ytterst, när det gäller upphovet till krisen och konsekvenserna av den, handlar det naturligtvis också om den globala nivån”¹⁴⁹. Här väver Billström in moral- och kausalitetsprincipen, då han här antyder att Syriens regering har ett ansvar som upphovsmakare till krisen. Detta tillhör dock inte den problembild som Billström med sina anföranden argumenterar för, men det blir tydligt att Billström identifierar en långsiktig skyldighet hos Syriens regering att ta ansvar för det krig som pågår.

147 Ibid.

148 Ibid, anf. 98.

149 Ibid, anf. 100.

5 Diskussion

Det är två mycket olika interpellationer som Kent Ekeroth och Amineh Kakabaveh presenterar för migrationsminister Tobias Billström. Ekeroth formulerar en hotfull problembild där Sveriges regering har sagt ja till att låta hela Syriens befolkning bosätta sig i Sverige. Han använder mycket pathos i sin argumentation, och då särskilt för att väcka känslor av fruktan och vrede hos publiken. Fruktan för att det svenska folket, offren i denna problembild, hotas med att utökas med 22 miljoner invånare. Vrede för att Sveriges regering har godkänt detta beslut utan att meddela folket.

Då offren i Ekeroths interpellation är Sveriges befolkning, är det ansvaret för dessa han primärt fokuserar på. Detta ligger enligt gemenskapsprincipen på den svenska regeringen. Enligt samma princip är det för Ekeroth även självklart att Syriens grannländer har ett större ansvar för de syriska flyktingarna än vad exempelvis Sverige har. Men då offren i Ekeroths problembild inte är syrier utan svenskar, så är det åtgärder gällande det svenska folket som föreslås. Flyktingarnas situation problematiseras inte, och några åtgärder gällande denna föreslås således inte heller.

Även Kakabavehs interpellation är en pathosfylld sådan, men hon vill istället anspela på medkänsla och sorg för det syriska folket, vilka har rollen som offer i hennes problemframställning. Här använder Kakabaveh sig även mycket av sitt ethos som kvotflykting för att ge stöd åt sin argumentation. Hon ser ett kapacitetsansvar hos Sverige som hon vill trycka på genom att konkretisera de syriska flyktingarnas situation. De primära och avgörande ansvarsinnehavarna blir därmed de med störst kapacitet – exempelvis Sverige.

Enligt Millers sambandsteori fördelas omedelbart ansvar vid en akut situation lämpligen enligt kapacitets- eller gemenskapsprincipen. Vi ser exempel på dessa två hos Ekeroth respektive Kakabaveh. Båda två är överens om att detta är en akut situation – de är bara inte överens vem den är akut för. De fördelar därmed detta omedelbara ansvar på olika sätt. Kakabaveh placerar ansvaret för det syriska folkets akuta situation på de med störst kapacitet att hjälpa, medan Ekeroth identifierar ett omedelbart ansvar att skydda det svenska folket från fri invandring hos Sveriges regering.

Miller tar även upp två faktorer som relevanta att ta hänsyn till vid fördelning av avgörande ansvar enligt kapacitetsprincipen. Den första har att göra med hur pass effektiv hjälp någon kan ge, och den andra till vilket pris denna person kan ge denna hjälp: ”to apply the capacity principle, it seems, we have to begin by weighing effectiveness against cost to determine whose capacity is the greatest in the morally relevant sense”¹⁵⁰. Avvägningen mellan dessa två faktorer spelar stor roll i hur debattörerna fördelar detta ansvar. Kakabaveh tar enbart hänsyn till effektivitetsfaktorn, och talar inte om den kostnad denna hjälp skulle kunna innebära för Sverige. I Ekeroths interpellation är det kostnaden för Sverige som utgör problemet, och han anser därmed inte Sverige ha kapacitet nog att hjälpa.

Intressant är hur Billström reagerar på de olika interpellationerna och deras syn på dessa faktorerens roll i ansvarsfördelningen. I debatten med Ekeroth tar Billström endast hänsyn till Sveriges kapacitet till effektiv hjälp för människorna på flykt, som motargument till Ekeroths kostnadsfokuserade tes. I Kakabavehs interpellation påpekar Billström vid flera tillfällen att Sverige ”gör vad vi kan”. Detta för att visa på denna effektivitet, men även på att Sverige inte kan göra mer utan att nå ett tak då kostnaden blir för hög. Här väger Billström effektivitet och kostnad vid identifierandet av Sveriges kapacitetsansvar på ett sätt som ingen av de andra debattörerna gör.

Det långsiktiga ansvaret talas knappt om i dessa interpellationer – samtliga debattörer är överens att det är omedelbara åtgärder som krävs. Enligt Miller bör moral- och kausalitetsprincipen appliceras vid fördelning av långsiktigt ansvar, vilka gällande Syriens befolkning i så fall skulle ligga på den syriska regimen. Billström nämner detta kort i slutet av interpellationsdebatten med Kakabaveh, men utvecklar inte detta då det inte är relevant i sammanhanget; det är Sveriges agerande som diskuteras i dessa debatter och inte Syriens.

Denna uppsats har ämnat visa på hur problembilder skapas i politiska förslag genom vad som inkluderas och exkluderas, samt genom vilka antaganden som ligger till grund för detta. En tes som har drivits är att dessa problemframställningar har en stor inverkan på hur ansvar sedan formuleras och distribueras. Detta har visat sig stämna gällande dessa debatter; då debattörerna varken argumenterar utifrån samma problembild eller identifierar samma offer, kan de heller inte enas angående vem som har avgörande ansvar för situationen. Är Sveriges åtagande gällande syriska flyktingar

150 Miller, 2001, s. 461.

för stort eller för litet? Innan dessa debattörer ens skulle kunna börja diskutera denna fråga och eventuellt enas om en princip för ansvarsfördelning krävs en mer djupgående diskussion om hur situationen med flyktingar från Syrien utgör ett problem från början. Och, framför allt, för vem.

6 Referenser

Tryckta

Bacchi, Carol, *Analysing Policy: What's the Problem Represented to Be?*, Pearson, Frenchs Forest, N.S.W., 2009.

Blake, Michael. Immigration. I *A Companion to Applied Ethics*, Frey, R. G. & Wellman, Christopher Heath (red.), Blackwell Pub., Malden, MA, 2003.

Foucault, Michel & Hurley, Robert, *Essential works of Foucault, 1954-1984. Vol. 1, Ethics : Subjectivity and Truth*, New Press, New York, 1997.

Geiger, Martin & Pécout, Antoine (red.), *Disciplining the Transnational Mobility of People*, Palgrave Macmillan, New York, NY, 2013.

Merle, Jean-Christophe (red.), *Spheres of Global Justice: Volume 1 Global Challenges to Liberal Democracy, Political Participation, Minorities and Migrations*, Springer Netherlands, Dordrecht, 2013.

Miller, David. *Distributing Responsibilities*. *The Journal of Political Philosophy*, vol. 9, no. 4, 2001.

Miller, David, *National Responsibility and Global Justice*, Oxford University Press, Oxford, 2007.

Nilsson, Roddy, *Foucault: en introduktion, Égalité*, Malmö, 2008.

Renberg, Bo, *Retorikanalys: En introduktion*, 1 ed., Studentlitteratur, Lund, 2007.

Souffrant, Eddy M., *Identity, Political Freedom and Collective Responsibility: the Pillars and Foundations of Global Ethics*, Palgrave Macmillan, Basingstoke, 2013.

Whittaker, David J., *Asylum Seekers and Refugees in the Contemporary World*, Routledge, London, 2006.

Otryckta

Agenda: Jimmie Åkesson (SD) och Erik Ullenhag (FP) om Syriska flyktingar.

Youtube.com. 2013.

(www.youtube.com/watch?v=_CD2GU-5Jbc)

Forsberg, Ulrika. Sverige för UNHCR. *17 fakta om kriget i Syrien som du borde känna till.* Sverigeforunhcr.se. 2015.

(www.sverigeforunhcr.se/blogg/17-fakta-om-kriget-i-syrien-som-du-borde-kanna-till)

Migrationsverket. *Syrien prioriteras i den svenska flyktingkvoten.* Migrationsverket.se. 2015.

(www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Nyhetsarkiv/Nyhetsarkiv-2015/2015-02-23-Syrien-prioriteras-i-den-svenska-flyktingkvoten)

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). *Fördjupning Syrien.* Säkerhetspolitik.se. 2011.

(www.sakerhetspolitik.se/Konflikter/Syrien/Fordjupning-Syrien)

Statistiska centralbyrån (SCB). *Antalet asylsökande ökar för tredje året i rad.* Scb.se. 2015.

(www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Artiklar/Antalet-asylsokande-okar-for-tredje-aret-i-rad)

Sveriges Radio (SR). *Alla syrier får permanent uppehållstillstånd.* Sverigesradio.se. 2013.

(www.sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=5634316)

Sveriges Radio (SR). *Cecilia Uddén, Kairo, utrikeskrönika, 2013-10-15.*

Sverigesradio.se. 2013.

(www.sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=1650&artikel=5674625&playaudio=4727486)

Sveriges Riksdag. Interpellationsdebatt. *Automatiska permanenta uppehållstillstånd för syrier*. Riksdagen.se. 2013.

(www.riksdagen.se/sv/Debatter--beslut/Interpellationsdebatter1/Debatt/?did=H11013)

Sveriges Riksdag. Interpellationsdebatt. *Situationen för flyktingar från Syrien*. Riksdagen.se. 2013.

(www.riksdagen.se/sv/Debatter--beslut/Interpellationsdebatter1/Debatt/?did=H11060)

Sveriges Riksdag. *Interpellationsdebatter*. Riksdagen.se. 2015.

(www.riksdagen.se/sv/Sa-funkar-riksdagen/Debatter-och-beslut-i-kammaren/Interpellationsdebatter)

Sveriges Riksdag. *Ledamöternas frågor*. Riksdagen.se. 2014.

(www.riksdagen.se/sv/Sa-funkar-riksdagen/Riksdagens-uppgifter/Kontrollerar-regeringen/Ledamoternas-fragor)

Sveriges Riksdag. *Debatter och beslut i kammaren*. Riksdagen.se. 2015.

(www.riksdagen.se/sv/Sa-funkar-riksdagen/Debatter-och-beslut-i-kammaren)

Sveriges Television (SVT). *Syrier får permanent uppehållstillstånd*. Svt.se. 2013.

(www.svt.se/nyheter/inrikes/alla-syrier-far-permanent-uppehallstillstand)